

Özet: T.C. Ziraat Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi'nin kamu kaynağı kullanması sebebiyle adı geçen bankaların, 217 sayılı KHK'nin 2 nci maddesinin (d) bendi kapsamında değerlendirilebilecekleri; Türkiye Vakıflar Bankası kamu fonu niteliğinde bulunmamasından dolayı Bankanın 217 sayılı KHK kapsamında değerlendirilemeyeceği mütalaa edilmektedir.(03708/2012-12784)

Türkiye Ziraat Bankası Anonim Şirketi, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı'nın 217 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamına girip girmediği konusunda Başkanlığımız görüşünün talep edildiği ilgi (a) yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin "Kapsam" başlıklı 2 nci maddesinde; "Bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşları şunlardır: (...)

d) Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları dışında kalan ve kamu fonu kullanan, özel kanunlarla veya bunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan kamu kuruluşları ve bu nitelikteki bankalar ve bunların en az sermayesinin yarısından fazlasına iştirak suretiyle kurdukları müessese, ortaklık ve iştirakler,

(...) hükmü yer almaktadır.

Yapılan incelemede, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 4389 sayılı Bankalar Kanunu hükümleri çerçevesinde faaliyetini sürdürmekte olan bir iktisadi devlet teşekkülü iken, 4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun ile özelleştirmeye hazırlanmasını sağlamak üzere yeniden yapılandırılarak özel hukuk hükümlerine tabi anonim şirket statüsüne dönüştürülmüş, anılan Kanunun 4 üncü maddesinde yer verilen "Bu Kanun, bankalar hakkında sermayelerindeki kamu payı % 50'nin altına düşünceye kadar uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer." hükmüne yer verilmiş olup, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi Ana Sözleşmesi'nin "Sermaye" başlıklı 6 ncı maddesinde Bankanın sermayesinin tamamının Hazine'ye ait olduğu; Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi'nin ise sermayesinin % 75,02'sinin Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na ait olması sebebiyle kullanılan kaynağın kamu fonu niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca, 11/1/1954 tarihli ve 6219 sayılı Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu'nun 1 inci maddesi gereğince, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne Türkiye Vakıflar Bankasını kurma yetkisi verilmiş, 2 nci maddesinin birinci fıkrasında, Bankanın görevleri arasında; "Mazbut ve mülhak vakıfların bankacılık hizmetlerini ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün veznedarlık işlerini yapmak" sayılmış, 3 üncü maddesinde Banka tarafından açılan şubelerin, kamu bankası şubeleri niteliğinde olduğu ve kamu kuruluşlarına ait paraların da yatırılabilmesi; 16 ncı maddesinde, Vakıflar Genel Müdürü'nün Başbakan tarafından atanacağı belirtilmiş olup, Bankanın sermayesinin niteliğine ilişkin Hazine Müsteşarlığı ve Bankacılık Düzenleme ve

Denetleme Kurumu Başkanlığıyla yapılan ve ilgi (b) ile ilgi (c) yazıda yer verilen yazışmalara rağmen Bankanın kamu fonu kullanıp kullanmadığı hususu açıklığa kavuşturulamamıştır.

Bunun yanında, 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 3 üncü maddesinde “Mazbut vakıf: Bu Kanun uyarınca Genel Müdürlükçe yönetilecek ve temsil edilecek vakıflar ile mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin yürürlük tarihinden önce kurulmuş ve 2762 sayılı Vakıflar Kanunu gereğince Vakıflar Genel Müdürlüğünce yönetilen vakıfları,(...) ifade eder.” hükmüne, 6 ncı maddesinde, “Mazbut vakıflar, Genel Müdürlük tarafından yönetilir ve temsil edilir. Mülhak vakıflar, Anayasaya aykırılık teşkil etmeyen vakfiye şartlarına göre Meclis tarafından atanacak yöneticiler eliyle yönetilir ve temsil edilir.” hükümlerine yer verilmiştir.

26/6/2012 tarihli ve 28335 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 26/1/2012 tarihli E:2012/57, K:2012/14 sayılı Kararında da, “Mazbut vakıfların, fiilî ve hukukî sebeplerle devletin el koyduğu, idaresi bir makama ya da vakfedenlerin ferilerinden başkalarına bırakıldığı, fiilen hayrî bir hizmeti kalmadığı için Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün vesayeti altına alınan özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişiler oldukları anlaşılmaktadır. Bu vakıfların temsil ve idareleri hukuki statülerinin korunarak yaşatılmaları amacıyla Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne bırakılmıştır. Kendine özgü bu vesayet ilişkisi, mazbut vakıfların hukukî statülerinde bir değişikliğe sebebiyet vermediği gibi, vakıf malvarlığının kamu malı hâline dönüşmesi sonucunu da doğurmamaktadır. Nitekim Anayasa Mahkemesi’nin, benzer durumlara ilişkin daha önce verdiği kararlarında, vakıf mallarının vakıf özel mülkiyetinde olduğu vurgulanmış ve Vakıflar Kanunu’nun düzenlediği bütün eski vakıfların malları için bu durumun geçerli olduğu belirtilmiştir. (30.1.1969 günlü, E.1967/47, K.1969/9 ve 4.12.1969 günlü, E.1969/35, K.1969/70 sayılı Anayasa Mahkemesi Kararları)” ifadesine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde; T.C. Ziraat Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi’nin kamu kaynağı kullanması sebebiyle adı geçen bankaların, 217 sayılı KHK’nin 2 nci maddesinin (d) bendi kapsamında değerlendirilebilecekleri; Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı’nın ise özel kanunun verdiği yetkiye dayanarak Vakıflar Genel Müdürlüğü’nce kurulması ve Bankanın mazbut ve mülhak vakıflara kayıtlı ve tescilli sermayesinin idare ve temsiline Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yürütülüyor olmasına karşın söz konusu sermayenin kamu fonu niteliğinde bulunmamasından dolayı Bankanın 217 sayılı KHK kapsamında değerlendirilemeyeceği mütalaa edilmektedir.